

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Parlament České republiky schválil v březnu 2006 zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, který bude platit od 1. ledna 2007.

Tento zákon nově stanovuje podmínky pro pomoc osobám v hmotné nouzi a zároveň ruší zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Co je nového?

- Systém pomoci v hmotné nouzi je moderním systémem pomoci osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb.
- Zabraňuje jejich sociálnímu vyloučení.
- Je jednotný na celém území České republiky
- Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.
- Nedílnou součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální práce s klienty.

Kdo je v hmotné nouzi ?

- Zákon stanovuje sedm situací spojených s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi. Nastanou-li, je osoba či rodina v hmotné nouzi a má nárok na pomoc.
- Jde v zásadě o situace, kdy osoba či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb.
- Zákon zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak, než okamžitou peněžní pomocí.
- Důležité je, že každá osoba má nárok na poskytnutí základních informací které vedou nejenom k řešení její situace hmotné nouze, ale i k předcházení jejího vzniku.

Jaké jsou nové dávky a kdo je vyplácí?

- Dávkami, kterými se řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou:
  1. příspěvek na živobytí
  2. doplatek na bydlení
  3. mimořádná okamžitá pomoc
- O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácí je pověřené obecní úřady, tj. stejné úřady, které poskytují dosavadní dávky sociální péče. Tyto úřady jsou povinny poskytnout informace o pomoci v hmotné nouzi v jednotlivých případech.

Co je příspěvek na živobytí?

- **Základní dávka pomoci v hmotné nouzi řeší nedostatečný příjem osoby či rodiny.**
- V praxi to znamená, že pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem osoby či rodiny částky živobytí, vzniká této osobě či rodině nárok na příspěvek na živobytí.
- **Živobytí** osoby či rodiny je stanoveno na základě posouzení, jaký má osoba či rodina příjem a zda si jej může zvýšit, na posouzení majetkových poměrů a na zhodnocení dalších okolností, které výši částky živobytí mohou navýšit (aktivní snaha najít si zaměstnání, dlouhodobé setrvávání ve stavu hmotné nouze, potřeba dietního stravování).
- Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima. Pokud osoba prokazatelně projevuje snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, bude úroveň jejího živobytí (před dalším možným navýšením) shodná s jejím životním minimem.
- Částka živobytí je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí osob sčítají.

Co je doplatek na bydlení?

- Druhá dávka pomoci v hmotné nouzi řeší situaci nedostatku příjmu k uhrazení odůvodněných nákladů na bydlení.
- Podmínkou pro nárok na tuto dávku je být nájemcem nebo vlastníkem bytu a splňovat podmínky pro nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory.
- Zákon umožňuje poskytnout doplatek na bydlení i ve výjimečných případech, kdy žadatel nemá nárok na příspěvek na živobytí nebo příspěvek na bydlení, případně i žadateli využívajícímu jinou než nájemní formu bydlení.
- **Doplatek na bydlení lze poskytnout, jestliže osoba užívá byt v obci, v níž je hlášena k trvalému pobytu.** Zákon stanoví výjimky, kdy se tato podmínka nemusí sledovat. Přesto je vhodné tyto bytové vztahy napravit.

Co je mimořádná okamžitá pomoc?

Osobám, které se ocitnou v takových situacích, které je nutno bezodkladně řešit, je poskytována mimořádná okamžitá pomoc. Zákon vytypoval pět takových situací.

- 1) První situace může nastat v momentě, kdy osoby sice neplní podmínky hmotné nouze, ale hrozí jim vážná újma na zdraví v případě neposkytnutí pomoci okamžitě.
- 2) Druhá situace řeší pomoc osobám, postiženým vážnou mimořádnou událostí (živelní pohromy, vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení, požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie).
- 3) Třetí situace napomáhá osobám, které nemají dostatečné prostředky, k úhradě jednorázového výdaje spojeného např. s úhradou poplatku za vystavení duplikátů osobních dokladů nebo v případě ztráty peněžních prostředků.
- 4) Čtvrtá situace pomáhá řešit osobám v hmotné nouzi potřebu nákupu

předmětů dlouhodobé potřeby, např. rozbité pračky, ledničky., nebo uhradit odůvodněné náklady, vznikající v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí.

- 5) Poslední pátá situace pomáhá řešení situace osob, ohrožených sociálním vyloučením. Jde např. o osoby vracející se z vězení, z dětského domova a z pěstounské péče po dosažení zletilosti nebo po ukončení léčby chorobných závislostí.

Dostával jsem dávku sociální péče, vázanou na sociální potřebnost – co dál?

- Zákon o pomoci v hmotné nouzi umožňuje postupný přechod ze systému dávek sociální péče do systému dávek pomoci v hmotné nouzi.
- Do doby, než bude rozhodnuto o nové dávce pomoci v hmotné nouzi, bude poskytována dosavadní dávka sociální péče.
- Řízení o odejmutí této staré dávky zahájí příslušný pověřený obecní úřad sám a občanům to **písemně** oznámí.
- Současně s tím budou občané vyzváni, aby se dostavili na tento úřad k vyzvednutí žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi, a to o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.
- Období na přechod z dávek sociální péče na dávky pomoci v hmotné nouzi je dostatečně dlouhé. Umožňuje bez problémů vyřídit postupně všechny žádosti občanů o dávky pomoci v hmotné nouzi **do 30. dubna 2007**.
- **O odejmutí dávky sociální péče a o přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi obdrží občan písemné rozhodnutí.**
- Pokud se při výpočtu výše příspěvku na živobytí zjistí, že tento příspěvek náleží v částce vyšší než dosud vyplácená dávka sociální péče, přizná se příspěvek na živobytí zpětně od 1.1.2007 a rozdíl mezi již vyplácenou dávkou sociální péče po 1.1.2007 a příspěvkem na živobytí se doplatí.
- Zjistí-li se, že příspěvek na živobytí náleží v částce nižší než dosud vyplácená dávka sociální péče, bude příspěvek na živobytí od data přiznání vyplácen v nižší částce. Příjemce však žádný „přeplatek“ nevrací.
- Zjistí-li se, že příspěvek na živobytí nenáleží, dávka sociální péče se odejme.

Jak probíhá řízení o přiznání dávky?

- Řízení o přiznání příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, které nahrazují dávku sociální péče vázanou na sociální potřebnost, je zahájeno na základě **podání žádosti na předepsaném tiskopisu**, který občan obdrží u příslušného pověřeného obecního úřadu.
- Současně s tím obdrží potřebné informace k vyplnění tiskopisu a k dalším **dokladům, které bude muset k žádosti doložit.**
- V rámci řízení se posuzuje, zda je osoba či rodina skutečně v hmotné nouzi a zda splňuje podmínky nároku na příslušnou dávku
- V konečné fázi pak se stanovuje výše dávky – příspěvku na živobytí, popřípadě doplatku na bydlení. Jednotný postup na celém území České republiky zabezpečuje jednotný informační systém.

Jak bude příspěvek na živobytí vysoký?

- Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, který je snížený o přiměřené náklady na bydlení.
- Přiměřené náklady na bydlení jsou odůvodněné náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 % příjmu osoby či rodiny. V hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby či rodiny.

Jaká bude výše doplatku na bydlení?

- Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka na živobytí.

Jaké budou výše mimořádné okamžité pomoci?

Pro jednotlivé situace, charakterizované pro mimořádnou okamžitou pomoc, jsou stanoveny odlišně výše částek, které v případě splnění stanovených podmínek občanovi náleží.

- 1) V případech, kdy hrozí osobě vážná újma na zdraví a tato osoba neplní žádné podmínky pro poskytnutí příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení, náleží částka, doplňující příjem této osoby do výše existenčního minima.
- 2) V případě mimořádných událostí lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc až do výše patnácti násobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do výše 46.890 Kč.
- 3) V případě úhrady nezbytného jednorázového výdaje se stanovuje výše mimořádné okamžité pomoci až do výše tohoto jednorázového výdaje.
- 4) V případě výdajů s pořízením nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a odůvodněných nákladů spojených se vzděláním nebo zájmovou činností dítěte náleží částka do výše těchto výdajů, maximálně však v průběhu kalendářního roku do výše desetinásobku částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 až do částky 31.260 Kč.
- 5) V případě mimořádné pomoci osobám ohroženým sociálním vyloučením, lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1000 Kč. V průběhu roku může být tato pomoc poskytnuta opakovaně, celková výše však nesmí překročit čtyřnásobek částky životního minima jednotlivce, tj. pro rok 2007 maximálně částku 12.504 Kč.